

INDIEN IK JE DRAGEN KON ...

Indien ik je dragen kon
over de diepe grachten
van je gesukkel heen,
dan droeg ik je,
uren en dagen lang.

Indien ik de woorden kende
om antwoord te geven op je duizend vragen
over leven, over jezelf,
over liefhebben en gelukkig worden,
dan praatte ik met je,
uren en dagen lang.

Indien ik vrede in je hart kon planten
door geduldig te wachten en te hopen
tot het zaad van de vrede in je openbrak,
dan wachtte ik,
uren en dagen lang.

Indien ik genezen kon wat omgaat in je hart
aan onmacht, ontevredenheid
en onverwerkt verdriet,
dan bleef ik naast je staan,
uren en dagen lang.

Maar ik ben niet groter,
niet sterker dan jij
en ik weet niet alles
en ik kan niet zoveel,
ik ben maar een vriend op je weg,
al uren en dagen lang.

En ik kan alleen maar hopen
dat je dit weet:
je hoeft nooit alleen te vechten
of te huilen
als je een vriend hebt
voor uren en dagen lang.

(Marcel Weemaes)

Beste

Vrijwilligers zijn heel belangrijk binnen het Netwerk Palliatieve Zorg Noord West-Vlaanderen.

Binnen de palliatieve zorg nemen vrijwilligers een bijzondere plaats in. Of u nu kiest voor de Palliatieve Zorg Eenheid (PZE) of de Palliatieve Zorgen Thuis (PZT) of het Supportief Dagcentrum Heidehuis (SDH) of om mee te draaien binnen een Palliatief Supportteam (PST) van een ziekenhuis, de keuze om daarbinnen vrijwilliger te zijn is een "levenskeuze". Want als "intieme vreemde" gaat u "vrijwillig maar niet vrijblijvend" mee de weg op van het menselijk leven én de menselijke kwetsbaarheid. We zijn er dan ook van overtuigd dat uw inzet en engagement een unieke en eigen bijdrage zullen zijn binnen het team van palliatieve zorg. Ook voor mensen die zich niet direct inzetten voor patiëntenwerk, zijn er binnen onze organisatie tal van vrijwilligerstaken op te nemen.

Neem rustig de tijd om deze infomap door te nemen. Hopelijk zitten daarin al heel wat antwoorden op uw eerste vragen. We gaan er van uit dat het werken als vrijwilliger in onze organisatie een "meerwaarde" geeft aan de patiënt maar ook aan uzelf en dat uw kleine attenties rechtstreeks of onrechtstreeks bijdragen tot zijn en uw welzijn.

Hebt u opmerkingen, suggesties of vragen i.v.m. uw taak, dan kunt u steeds bij de contactpersoon van een dienst terecht.

Netwerk Palliatieve Zorg
Noord-West-Vlaanderen
Diksmuidse Heirweg 647
8200 Sint-Andries Brugge
tel. 050 40 61 50
fax 050 40 61 59
info@pznwvl.be

Palliatieve Zorg Eenheid
"De Vlinder"
Spaanse Loskaai 1
8000 Brugge
tel. 050 47 01 30
fax 050 47 01 40
palliatievezorgen.devlinder@azbrugge.be

Visietekst Netwerk Palliatieve Zorg Noord West-Vlaanderen

Het Palliatief Netwerk wil, in navolging van haar **pioniers**, op het vlak van het palliatieve gedachtegoed vooruitstrevend, vernieuwend en verdiepend zijn.

Zij wil hiertoe **de palliatieve zorg** voortdurend (her)definiëren en onder de aandacht brengen in een maatschappij die dit niet vanzelfsprekend vindt. Een correcte beeldvorming is essentieel: palliatieve zorg is in se mensbetrokken, empathische, geëngageerde en deskundige hulpverlening.

Autonomie van de palliatieve patiënt, holisme, multi-disciplinariteit, ethisch denken, pluralisme, mededogen, respect voor de leefsituatie, ... zijn centrale **waarden** binnen het kwaliteitsvol zorgen voor de palliatieve patiënt.

Het netwerk wil **pleitbezorger** zijn van deze waarden en bijhorende spiritualiteit op het moment dat deze - individueel en/of in de samenleving - voor de palliatieve patiënt en zijn onmiddellijke omgeving op het spel staan. Dit vergt een kritische houding en stellingname van het Netwerk tegenover wat 'algemeen gangbaar' is. Tevens vraagt dit een voortdurend constructief zoeken naar hoe de waarden die in het gedrang (dreigen te) komen, kunnen gevrijwaard worden.

Iedereen die **een palliatieve vraag** heeft, individueel en/of op organisatieniveau, kan beroep doen op het Netwerk. Het Netwerk heeft bij deze vraag vooral een coördinerende expertise die gebruik maakt van de know-how en expertise van personen en settings die dagdagelijks met palliatieve zorg bezig zijn. Ideaal gesteld moet het effect van het functioneren van het Netwerk voelbaar zijn voor mensen die - dagdagelijks - de directe palliatieve patiëntenzorg realiseren: de expertise bevindt zich immers daar. Het netwerk wil een meerwaarde bieden door haar logistieke steun en anderzijds de ruimte/plaats/forum bieden om vragen te kunnen stellen.

Voor de realisatie van haar doelstellingen kan het Netwerk ook **zelf nieuwe initiatieven** opstarten (vb. Complexe Technische Zorg Thuis, Dagcentrum, ...). Het netwerk beoogt hierbij de complementaire ondersteunende diensten te organiseren zonder de functie van reguliere diensten/zorgverstrekkers over te nemen.

Om de concrete vragen en initiatieven ook **structureel te ondersteunen**, kiest het Netwerk ervoor om te investeren in relaties met allerhande overheden. Zo is ondermeer het zichtbaar maken van noden, initiatieven, belang van opleidingscriteria, onderwijs, ... naar overheid en/of samenleving toe, een belangrijke opdracht. Ook de keuze om (pro)actief studie- en onderzoekswerk te bevorderen, is hiervan een uiting. Het netwerk is en wil een sterke speler op Vlaams niveau blijven.

Het eigene van dit Netwerk is haar (historische) **verwevenheid met de settings**. De opzet is om met alle actoren in dezelfde denkrichting te bewegen, onderlinge solidaire samenwerking te stimuleren en motiveren. Dit betekent enerzijds de verschillende settings met hun eigen klemtonen en realiteiten kennen, maar ook in dialoog durven uitdagen/bevragen/confronteren.

Hoewel **expertise** het kernwoord is, zijn niet enkel professionelen partner voor en in het Netwerk. Zo hebben mantelzorgers en vrijwilligers vanaf het begin deel uitgemaakt van het Netwerk en is hun bijdrage onlosmakelijk met het Netwerk verbonden.

Met alle **medewerkers en directe partners** streeft het Netwerk naar het opbouwen en voeden van eenzelfde gedachtegoed dat door iedereen met hart en ziel gerealiseerd wordt in woord en daad. Dit vraagt om open communicatie, discretie, vertrouwen, werken in teamverband, bereidheid tot opleiding en ook zelfzorg. Het Netwerk wil hen hiertoe coachen, de ruimte bieden zich te ontwikkelen en te ontplooien, ook de persoon van de medewerker blijven zien, loopbaankansen bieden, ...

Kortom: het Netwerk wil ambitieus handelen in functie van meer kwalitatieve zorg rond het **levenseinde**.

De verschillende settings van palliatieve zorg

Palliatieve Zorg Eenheid 'De Vlinder' (PZE)

De PZE is een kleine huiselijke eenheid voor ongeneeslijk zieken die op relatief korte termijn zullen sterven. Zij is bedoeld voor mensen die het ziekenhuis niet meer nodig hebben en om allerlei redenen niet thuis kunnen blijven. De PZE is voor iedereen toegankelijk ongeacht filosofische strekking en/of financiële toestand.

Een speciaal daartoe opgeleid team van artsen en verpleegkundigen, een kinesitherapeute, een maatschappelijk werkster, een priester, een moreel consulente, een psycholoog alsook een ruime ploeg van vrijwilligers staan ter beschikking van de patiënten en hun familie.

De PZE dankt haar bestaan en werking aan een uniek samenwerkingsverband tussen het AZ St Jan AV, het AZ St Lucas en het Netwerk Palliatieve Zorg Noord-West-Vlaanderen. De PZE bevindt zich als een afzonderlijke eenheid op de campus Sint-Franciscus Xaverius en is bereikbaar met het openbaar vervoer.

Palliatieve Zorg Thuis (PZT)

Voor een ongeneeslijk zieke is zijn thuis de meest vertrouwde omgeving om het leven af te ronden. Bij de palliatieve behandeling thuis speelt de huisarts een centrale rol. Hij/zij wordt hierin vaak bijgestaan door andere diensten van de eerstelijnsgezondheidszorg. Voor specifieke problemen in de palliatieve zorgverlening kunnen zij informatie en ondersteuning vragen aan het Palliatieve Zorg Thuis team (PZT).

Het PZT-team bestaat uit een team van verpleegkundigen, (huis)artsen, een psycholoog en een vrijwilligersequipe. De artsen dragen de medische verantwoordelijkheid voor het team.

Ook in de woon- en zorgcentra is er intussen een palliatieve zorg coördinator die samen met collega's en de behandelende huisarts palliatieve zorg kan bieden. Het PZT-team én eventueel een vrijwilliger van het PZT-team kan ook worden ingeschakeld in het bejaardentehuis.

Supportief Dagcentrum Heidehuis (SDH)

Een dagcentrum is aanvullend op het thuismilieu. Doordat de bezoeker 1 of meer keer per week naar het dagcentrum gaat, wordt het thuis blijven meer haalbaar voor de bezoeker en zijn omgeving en wordt een ziekenhuisopname of een opname op de PZE alsnog vermeden.

Door een bezoek aan het dagcentrum:

- komt er voor de familie meer respijt,
- wordt het sociale isolement van de bezoeker doorbroken,
- is er mogelijkheid tot contact met lotgenoten.

Palliatieve Zorg Supportteams (PST) in ziekenhuizen

Ook voor terminaal zieken in deze instellingen groeien de mogelijkheden voor een palliatieve zorgverlening.

In de ziekenhuizen kunnen de behandelende arts en de afdelingsverpleegkundigen ondersteuning vragen aan het PST-team bestaande uit palliatieve zorg coördinatoren, artsen e.a. In alle ziekenhuizen wordt er samengewerkt met vrijwilligers.

Andere taken binnen Palliatieve zorg

Binnen het Netwerk en de verschillende diensten zijn er soms ook activiteiten waarbij extra menskracht meer dan welkom is maar waarbij er geen direct contact met patiënten is. Dit betreft bvb. het helpen klaarmaken van een grote mailing, een handje toesteken bij het op orde houden van de bibliotheek, helpen bij de organisatie van specifieke acties. Uw deskundigheid en ervaring kan ook hier van pas komen.

Taakomschrijvingen

Vrijwilliger Palliatieve Zorg Eenheid (PZE)

De vrijwilliger is hier een gastheer of gastvrouw die met een warm hart, op een respectvolle en serene wijze kan aanwezig zijn. De taken worden gezien als een soort deuropener, een middel tot contact en communicatie:

Takenpakket op de PZE:

- u functioneert als één van de gastheren/gastvrouwen op de eenheid;
- u biedt een luisterend oor aan;
- u helpt bij het aanbieden van maaltijden en dranken;
- u kan samen met de verpleegkundige een bijdrage leveren om de zorg bij een palliatieve patiënt zo comfortabel mogelijk te laten verlopen;
- u helpt mee de huishoudelijke sfeer te verzorgen en te behouden;
- u hecht belang aan respect en privacy van de patiënt;
- u helpt de kamer op te ruimen na ontslag, U schenkt aandacht aan gezelligheid, netheid en een aangename sfeer zodat een nieuwe patiënt zich welkom voelt;
- u kan een meerwaarde bieden bij het voorbereiden en bijwonen van herdenkingsmomenten;
- ...

Vrijwilliger Palliatieve Zorg Thuis (PZT)

De vrijwilliger in de thuiszorg ondersteunt en begeleidt patiënten en hun naasten samen met de beroepskrachten. Rust brengen, zelfstandigheid en luistervaardigheid zijn noodzakelijke eigenschappen voor een vrijwilliger in de thuiszorg.

De taak van de vrijwilliger in de thuiszorg is voornamelijk gericht op ondersteuning van de patiënt en diens omgeving. Naast de begeleiding van de patiënt en zijn familie, kan rouwzorg een belangrijke taak zijn voor de vrijwilliger in de thuiszorg. Een helpende hand en uw aanwezigheid op de herdenkingsavonden van de palliatieve thuiszorg zijn zeer belangrijk voor de familie.

Alle taken rond de begeleiding van de patiënt en diens omgeving gebeuren in samenspraak met de PZT-verpleegkundigen. Communicatie tussen vrijwilliger en verpleegkundige is van essentieel belang in het garanderen van een goede begeleiding van een patiënt.

Per maand is er wisselend intervisie, waarbij vrijwilligers onder begeleiding van een psycholoog hun ervaringen uitwisselen, en patiëntenbespreking, een gezamenlijk overleg met beroepskrachten en vrijwilligers.

Vrijwilliger Supportief Dagcentrum Heidehuis (SDH)

Een vrijwilliger in het dagcentrum is een gastheer of gastvrouw die de bezoekers ontvangt, beluistert en begeleidt. Contactvaardigheid, creativiteit, gevoel voor sfeer en huiselijkheid zijn noodzakelijke karaktereigenschappen.

Alle taken zijn erop gericht om de bezoekers thuis te laten zijn in het dagcentrum. De sfeer die de vrijwilliger er creëert is tweërlei: allereerst "sfeer" in de zin van huiselijkheid en gezelligheid, maar vooral ook een "open sfeer" met aandacht voor gespreksmomenten.

Vrijwilligers worden - naargelang hun interesse of vaardigheden- ingeschakeld voor:

- het vervoer van de bezoeker
- het klaarmaken van de maaltijden
- creatieve activiteiten
- aanvullende therapieën
- emotionele ondersteuning van de bezoeker

Om de 2 maanden worden er intervisies georganiseerd: vrijwilligers, samen met de psycholoog, wisselen ervaringen en emoties uit.

Vrijwilliger in ziekenhuis en woon- en zorgcentrum

Wilt u als vrijwilliger graag in een ziekenhuis of een woon- en zorgcentrum actief zijn, dan wordt in overleg met de palliatief coördinator van het betreffende ziekenhuis of centrum voor ouderen een takenpakket afgesproken.

Profiel van de vrijwilliger die zich inzet voor de patiënten

Een vrijwilliger in palliatieve zorg is een mens die de stervende en zijn naasten nabij blijft, ook als de dood nadert. Iemand die samen met de andere teamleden in zijn "zijn" en "doen" oog heeft voor de noden van de zieke en zijn omgeving.

Vaardigheden

- Een stukje van de weg meegaan met de zieke en zijn omgeving
- Communicatief en contactvaardig zijn: verbaal, non-verbaal, actief luisteren
- Een team-werker zijn: kunnen samenwerken in een multidisciplinair team (met andere vrijwilligers én beroepskrachten)
- Privacy en zelfstandigheid van de patiënt respecteren en stimuleren (dit is ook aanvoelen als de patiënt geen contact wenst!)
- Streng naleven van het beroepsgeheim
- Creatief kunnen omgaan met tijd
- Kunnen omgaan met grenzen en onmacht

Attitudes

- De algemene doelstellingen van palliatieve zorg onderschrijven en het palliatief gedachtengoed uitdragen
- Warm in "doen" en "zijn"
- Op een respectvolle wijze aanwezig kunnen zijn
- Luisterbereid zijn
- Empathisch zijn
- Respect hebben voor de persoonlijke overtuiging van de patiënt en zijn omgeving
- Discrete en serene houding hebben
- Emotioneel stabiel zijn en een evenwichtige persoonlijkheid hebben
- Zichzelf in vraag durven stellen
- PZE: gastvrijheid is een noodzakelijke karaktereigenschap
- PZT: zelfstandigheid is een noodzakelijke karaktereigenschap
- SDH: creativiteit en gevoel voor sfeer en huiselijkheid zijn noodzakelijke karaktereigenschappen

Kennis

Na het volgen van de basistraining verwachten we van u:

- Vaardigheid in communicatietechnieken
- Inzicht in verwerkingsprocessen én in eigen rouw- en verlieservaringen
- Noties van spirituele zorg
- Kennis van het beroepsgeheim

Organisatorische afspraken

Coördinatie vrijwilligerswerk

Binnen elke palliatieve dienst is er een contactpersoon voor de vrijwilligerswerking. Tijdens uw vrijwilligersopdracht kunt u bij die contactpersoon terecht voor:

- persoonlijke suggesties en/of opmerkingen
- problemen die u ervaart in de begeleiding van de patiënt/familie
- alle vragen en voorstellen i.v.m. vorming en opleiding
- vragen of problemen van praktische aard

U kan de contactpersoon bereiken via de volgende telefoonnummers:

Palliatieve Zorg Eenheid: 050 47 01 30

Supportief Dagcentrum Heidehuis: 050 40 61 50

Palliatieve Zorg Thuis: 050 40 61 50

Netwerkorganisatie: 050 40 61 50

Procedure

Bent u na het lezen van dit alles enthousiast geworden? Dan is de volgende stap het invullen van de vragenlijst (zie hierna). Bezorg deze aan het Netwerk (t.a.v. Vrijwilligerswerk), uw ingevulde lijst wordt vertrouwelijk behandeld.

Na ontvangst van de vragenlijst nemen we contact met u op voor een kennismakingsgesprek. Zijn zowel wij als u ervan overtuigd dat vrijwilligerswerk binnen palliatieve zorg iets voor u is, dan maken we verdere afspraken voor een proefperiode en uw begeleiding tijdens deze periode. Na deze proefperiode volgt een evaluatiegesprek en kunt u als vaste vrijwilliger deel gaan uitmaken van onze organisatie. Zowel tijdens de proefperiode als daarna wordt een samenwerkingscontract tussen u en ons afgesloten. Tijdens uw activiteiten als vrijwilliger bent u uiteraard verzekerd.

Vorming

Het volgen van vormingen en/of bijscholingen wordt gestimuleerd!

Voor nieuwe vrijwilligers is er een basistraining van vier dagen voorzien voor, tijdens of na de proefperiode. Van alle vrijwilligers wordt verwacht dat zij deze cursus - op kosten van de organisatie - volgen!

Jaarlijks wordt er door het Netwerk een vormingsprogramma opgesteld, het nieuwe programma verschijnt aan het eind van het jaar. Er wordt verwacht dat vrijwilligers dit programma volgen voor zover het vorming betreft die van nut is voor het goed functioneren in de organisatie. Vormingen georganiseerd door het Netwerk zijn gratis voor vrijwilligers. Er zijn ook mogelijkheden om vorming buiten het Netwerk te volgen, zie o.a. het jaarlijkse opleidingsprogramma van de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen. Externe vormingen worden echter niet bekostigd door het Netwerk.

VRAGENLIJST KANDIDAAT-VRIJWILLIGER PALLIATIEVE ZORG

Persoonsgegevens

Naam:

Adres:

Telefoon:

E-mail:

Geboortedatum:

Studies en beroep (waar gewerkt?):

Relevante opleidingen, bijscholingen:

Bent u momenteel werkloos, gepensioneerd of arbeidsongeschikt (belangrijk i.v.m. RVA-reglementering)?:

Hobby's:

Levensovertuiging:

Motivatie

Wat betekent palliatieve zorg voor u?

Waarom wilt u graag vrijwilliger in palliatieve zorg worden?

Heeft u eerdere ervaringen met:

- vrijwilliger zijn

- de paramedische sector

- ernstige zieken in uw nabije omgeving

- alternatieve therapieën

Verwachtingen

Welke taken wenst u zelf graag te doen? Waar wenst u het liefst als vrijwilliger te werken? (op de palliatieve zorg eenheid of in de palliatieve zorg thuis of in het dagcentrum of in een ziekenhuis/woon- en zorgcentrum of algemeen voor onze organisatie)

Vrijwilligerswerk is geen vrijblijvend werk. Het vraagt een engagement en tijd. Hoe ziet u dat en hoeveel tijd kunt u beschikbaar zijn?

Zelfinschatting

Hoe schat u de belasting van dergelijke taken en contacten in?

Hoe denkt u dit soort werk vol te kunnen houden?

Hoe denken de mensen in uw omgeving over uw wens om deze taak op te nemen? Zijn er mensen bij wie u als dat nodig is terecht kunt voor steun?

Heeft u vragen voor ons?

Bezorg deze vragenlijst ingevuld aan:

Netwerk Palliatieve Zorg Noord West-Vlaanderen, vzw
t.a.v Vrijwilligerswerk
Diksmuidse Heirweg 647
8200 Sint-Andries, Brugge

ofwel fax naar: 050 40 61 59

Na ontvangst nemen we contact op en spreken we verder af.

DANK voor uw interesse!